

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчально роботи

 О. Б. Жильцов
« 21 » 01 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

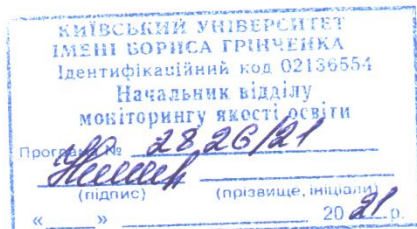
«Історіографія»

для студентів

спеціальності: **032 Історія та археологія**

освітнього рівня: **першого (бакалаврського)**

освітньої програми: **032.00.01 Історія та археологія**

Київ – 2021

Розробник:

Андрєєв Віталій Миколайович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Андрєєв Віталій Миколайович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України

протокол № 6 від 06 січня 2021 року

Завідувач кафедри _____ (д.і.н., професор О. О. Салата)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032 Історія та археологія

06. січня, 2021 р.

Гарант освітньої програми _____ (Салата О.О.)

Робочу програму перевірено

_____, 2021 р.

Заступник декана _____ (к.і.н., доцент В. М. Завадський)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
«Історіографія»	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі:	120
Аудиторні	42
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	40
Форма семестрового контролю	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: навчитися орієнтуватися у напрямках, школах, концепціях, ідейних течіях історичної науки в контексті загальноєвропейської і світової інтелектуальної ситуації.

Завданням курсу є: ознайомлення студентів випускного курсу з головними напрямами у розвитку історичної науки ХХ ст., їх методології, опанування методами історичного дослідження.

Навчальна дисципліна *«Історіографія»* спрямована на набуття студентами професійних компетентностей історика:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у системі загальних знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні форми рухової активності для

активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявити, ставити та вирішувати проблеми.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання. Основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№	Назви теоретичних розділів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійні
			Аудиторна:					
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.								
1.	Вступ до курсу «Історіографія»	9	2	2			5	
2.	Початки історичної свідомості	9	2	2			5	
Модульний контроль		2						
Разом		20	4	4			10	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.								
3.	Середньовічна теологічна історіографія	9	2	2			5	
4.	Історична думка Бароко і Просвітництва (XVII-XVIII ст.)	13	2	2	4		5	
Модульний контроль		2						
Разом		24	4	4	4		10	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.								
5.	Історична теорія «віку історії» (XIX ст.): наукова історія	11	4	2			5	
6.	Історична думка першої половини XX ст.	11	2	2	2		5	
Модульний контроль		2						
Разом		24	6	4	2		10	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.								
7.	Теоретична історія другої половини XX ст.	9	2		2		5	
8.	Історична думка наприкінці XX – на початку XXI ст.	11	4	2			5	
Модульний контроль		2						
Разом		22	6	2	2		10	
Семестровий контроль		30						
Усього		120	20	14	8		40	

5. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Лекція 1

Вступ до курсу «Історіографія» (2 год.)

1. Предмет, мета та завдання курсу.
2. Природа історіографічного знання.
3. Основні категорії та поняття.
4. Періодизація історії історичної науки.

Основні поняття теми: історія історичної науки, періодизація, природа історіографічного знання, рефлексія, предметне знання, історична подія, історичний факт.

Лекція 2

Початки історичної свідомості: антична історіографія (2 год.)

1. Історичне знання в культурі стародавньої Греції та Риму.
2. Геродот – батько європейської історіографії.
3. Фукидід як батько критичної історії (історія як свідчення самовидця).
4. Історіографія доби елінізму.
5. Римська історіографія.

Основні поняття теми: циклічність історії, антична доба, епоха елінізму, антична цивілізація, християнізація історії, повчальна історія, розважальна історія, антична історична свідомість.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Лекція 3

Середньовічна теологічна історіографія (2 год.)

1. Християнська концепція історії та історичного часу.
2. Середньовічні історики, предмет та методи їх роботи.
3. Візантійська історіографія.
4. Історичні твори в країнах Східної Європи.

Основні поняття теми: християнізація історії, універсалізм та лінійність історичного процесу, провіденціалізм, телеологічність, середньовічна історична ментальність.

Лекція 4 Історична думка Ренесансу, Бароко і Просвітництва (2 год.)

1. «Історіографічна революція» епохи Ренесансу. Гуманістична історична думка.
2. Італійські гуманісти та їх історичні твори.
3. Ерудити епохи Бароко.
4. «Філософська історія» доби Просвітництва.

***Основні поняття теми:** гуманістичний світогляд, наукова революція, філософська історія, теорія прогресу, теорія історичних циклі*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Лекція 5

Історична теорія «віку історії» (XIX ст.): наукова історія (4 год.)

1. Епоха романтизму в історіографії. Напрями в романтичній історіографії.
2. Інтерпретації історичного процесу в філософських системах першої половини XIX ст.
3. Позитивізм в історичних дослідженнях.
4. Історичний процес в інтерпретаціях істориків та філософів другої половини XIX ст.

***Основні поняття теми:** романтичний світогляд, народ, нація, культ героїв, ірраціоналізм, сцієнталізація історії, історичні містифікації, історична белетристика.*

Лекція 6

Історична думка та професійна історіографія кінця XIX – середини XX ст. (4 год.)

1. Відносність історичного знання. Методологічний плюралізм в історичному дослідженні.
2. Неокантіанство: В. Дільтей, Г. Зіммель, В. Віндельбандт, Г. Ріккерт.
3. Соціологічна історія М. Вебера.
4. Цивілізаційний та культурно-історичний підходи у вивченні історії.
5. Школа «Анналів».

***Основні поняття теми:** Феноменологія, історія історії, ментальність, культурно-історичний тип, цивілізація, “нова історична наука”, антропологічна історія, “глобальна історія”.*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Лекція 7.

Історична думка другої половини XX – XXI ст. (4 год.)

1. Шляхи розвитку історичної науки в середині XX – на початку XXI ст.
2. «Школа Анналів»: нові виклики, нові проблеми.
3. ”Нова наукова історія”.
4. Неофрейдизм та народження психоісторії (Л. Демоз).
5. Історія та інформатика.

6. Кінець історії Ф.Фукуями.

Основні поняття теми: консерватизм, модернізм та постмодернізм в історії, мікроісторія, метаісторія, цивілізація.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1

ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ, ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ «ІСТОРИОГРАФІЯ»

(2 год.)

1. Поняття історіографії.
2. Природа історіографічного знання та місце історіографії у процесі історичного пізнання.
3. Історіографія як наукова та навчальна дисципліна. Категорії історіографії.
4. Методи історіографії.

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. – М., 1984
2. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987
3. Блок М. Апология истории или Ремесло историка. – М., 1973
4. Геворкян Г.А. Очерк исторической методологии науки. – Ереван, 1987.
5. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
6. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. – Львів, 2007.
7. Жуков Е.М. Очерки методологии истории. – М., 1980.
8. Зевелев А.И. Историографическое исследование: методологические аспекты. М.,1987.
9. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. – М., 2002.
10. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. – К., 2013.
11. Колесник І.І. Українська історіографія (XVIII – початок ХХ ст.). – К.: Генеза, 2000.
12. Могильницкий Б.Г. Введение в методологию истории. – М., 1989.
13. Санцевич А.В. Методика исторического исследования. – К.,1990.
14. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Семінарське заняття 2

Характеристика основних історико-культурних етапів (2 год.)

1. Поява історичного мислення. Початки історіописання в давній Греції. Перші логографи та їх автори.
2. Перші утилітарно-історичні праці:
 - а) Геродот та його “Історія” як перша власне історична праця; б) Фулідід та його “Історія”.
3. Арістотель та його “біологічний історизм”.
4. Елліністична історіографія. Полібій та його праці.
5. Історіографія римського періоду (Плутарх, Марк Порцій Катон, Гай Салюстій Крісп, Тіт Лівій, Публій Корнелій Тацит та ін.).

Рекомендована література:

1. Аристотель. Афинская полития. Пер. С. И. Радцига. М., Л., 1936. (Переиздание: М., 2007).

2. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
3. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
4. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. – Львів, 2007.
5. Лосев А.Ф. Античная философия истории. – М., 1977.
6. Геродот. История: В 9 кн. / Пер., предисловие, комментарий Г. Стратановского. – Л.: Наука, 1972.
7. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
8. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993. Кузнецова Т.К., Миллер Т.А. Античная эпическая историография: Геродот, Тит Ливий. – М., 1984.
9. Левек П. Эллинистический мир. – М., 1989.
10. Плутарх. Порівняльні життєписи. пер. з давньогрец.: Й. Кобов, Ю. Цимбалюк; передмова: Й. Кобов. – Київ: Дніпро, 1991. – 440 с.
11. Чичуров И.С. Византийские исторические сочинения. Текст, перевод, комментарии. – М., 1980.
12. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Семінарське заняття 3 ІСТОРІОГРАФІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (2 год.)

1. Історичні умови та ідейні підстави формування середньовічного історіописання.
2. Теоретичні засади християнської теології історії. Церковна історія.
3. Етапи розвитку західноєвропейської історіографії.
4. Історична думка Візантії.

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
2. Беда Достопочтенный. Церковная история народа англвов / Пер. с латинского и комментарии В.В. Эрлихмана. – СПб.: Алетейя, 2001.
3. Вайнштейн О.Л. Западноевропейская средневековая историография. – М., 1964.
4. Євсевій Кесарійський. [Церковна історія](#)
5. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
6. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
7. Киселева Л.И. О чем рассказывают средневековые рукописи. – Л., 1978.
8. Павел Орозий. История против язычников. 2-е изд., исправ. и доп. – Пер. с лат., вступ. ст., коммент. и указатель В. М. Тюленева. – СПб.: Изд-во Олега Абышко, 2004. – 546 с.
9. Павел Диакон. История лангобардов. Пер. с лат. Ю.Б. Циркина. — СПб.: Азбука- классика, 2008. — 316 с.
10. Прокопий Кесарийский. Война с персами. Война с вандалами. Тайная история. М., 1981.
11. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Семінарське заняття 4
ІСТОРИОГРАФІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕНЕСАНСУ: КРИТИЧНА
ІСТОРІЯ (XV-XVI СТ.). (2 год.)

1. Світоглядні підстави гуманістичної історіографії.
2. Ренесансне бачення історії.
3. Ніколо Мак'явелі та його твори:
«Історія Флоренції»;
«Державець».

Рекомендована література:

1. Абрамсон М.Л. От Данте к Альберти. – Л., 1979. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987
2. Вайнштейн О.Л. Западноевропейская средневековая историография. – М., 1964.
3. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
4. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
5. Сочинения итальянских гуманистов эпохи Возрождения (XV век). – М., 1985.
6. Мак'явеллі Н. Державець. Флорентійські хроніки. – К., 2016.
7. Хейзинга Й. Homo Ludens; Статті по історії культури / Пер., сост. и X 35 вступ. ст. Д.В. Сильвестрова; Коммент. Д. Э. Харитоновича. – М.: Прогресс – Традиция, 1997. – 416 с.
8. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен по XVIII век. Курс лекций. – Л., 1982.
9. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Семінарське заняття 5
ІСТОРИОГРАФІЯ ЕПОХИ ПРОСВІТНИЦТВА
(2 год.)

1. Наукова революція XVI-XVII ст. Формування раціоналістичного світогляду
2. Критична історіографія XVII ст.
3. Основні риси філософської історії Просвітництва:
- Англія (Д. Локк, Д. Юм, Г. Болингброк);
- Франція (Ш.Монтескьє, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо);
- США (Б. Франклін, Т. Джефферсон, Т. Пейн);
- Німецька філософія історії. І.Кант. Г. Форстер.

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
2. Бэкон Ф. Сочинения: В 2-х томах. – М., 1978-1979. Тт. 1-2.
3. Болингброк Г. Письма об изучении и пользе истории. М., 1978.
4. Вольтер Ф. Философские письма. М., 1985.
5. Волгин В.П. Развитие общественной мысли во Франции в XVIII веке. М., 1977.
6. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
7. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
8. Историки и история. Т.2 М., 1998 (см. Болингброк, Вольтер, Мабли, Юм).
9. Историография истории нового времени стран Европы и Америки. – М., 1990.
10. Локк Д. Сочинения. Два трактата соправлении. М., 1985

11. Монтескье Ш. О духе законов. М., 1995.
12. О свободе. Антология западноевропейской классической либеральной мысли. М., 1995.
13. Барг М.А. Юм как методолог истории // Новая и новейшая история. 1993. №1.
14. Барг М.А. От Макиавелли до Юма. Становление историзма. М., 1998.
15. Век Просвещения. М., 1970.
16. Сиволап И.И. Социальные идеи Вольтера. М., 1978.
17. Киссель М.А. Джамбаттиста Вико. – М., 1980.
18. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен по XVIII век. Курс лекций. – Л., 1982.
19. Калинин Л.А. Проблемы философии истории в системе Канта. – Л., 1978.
20. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Семінарське заняття 6
ІСТОРИЧНА ДУМКА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.
(2 год.)

1. Неокантіанство: В.Дільтей, Г.Зіммель, В.Віндельбандт, Г.Ріккерт
2. Соціологічна історія. М.Вебер
3. Філософія історії у ХХ ст.
 – Абсолютний історизм Б.Кроче
 – “Ідея історії” Р.Дж.Колінгвуда
 – Історія цивілізацій. А.Дж.Тойнбі
 – Теологічна філософія історії
 – Неопозитивізм.
4. Феноменологія та історія історії. Е.Гуссерль, Х.Ортега-і-Гассет, Х.Гадамер
5. Екзистенціалізм. М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.-П.Сартр, А.Камю.

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987
2. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
3. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
4. Гуссерль Э. Логические исследования. Часть 1. Прологомены к чистой логике. Киев, 1995.
5. Причепій С.М. Феноменологічна теорія свідомості Е.Гуссерля (Критичний нарис). К., 1971.
6. Киссель М.А. Философская эволюция Ж.-П.Сартра. Ленинград, 1976.
7. Вайнштейн О.Л. Очерки развития буржуазной философии и методологии истории в XIX-XX вв. – Л., 1979.
8. Долгов К.М. От Киркегора до Камю: философия, эстетика, культура. – М., 1990.
9. Мом мзен В. Макс Вебер и историческая наука // Новая и новейшая история. – 1990. – №4.
10. Патрушев А.И. Проблемы и значение творческого наследия М. Вебера // Новая и новейшая история. 2000. № 6.
11. Неомарксизм и проблемы социологии культуры. Макс Вебер и кризис западно-европейского разума. Парадоксы "неомарксистского" культуроборчества. Проблемы отчуждения: культурфилософский смысл. – М., 1980.
12. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? – М., 1991.
13. Ортега-и-Гассет Х. Эстетика. Философия культуры. – М., 1991.
14. Ортега-и-Гассет Х. Вибрані твори. К., 1994.
15. Топуридзе Е.И. Эстетика Бенедетто Кроче. – Тбилиси, 1967.

16. Гайденок П.П., Давыдов Ю.Н. История и рациональность. Социология Макса Вебера и веберовский ренессанс. – М., 1991.
17. Кроче Б. Исторический материализм и марксистская экономия. Критические очерки. Санкт-Петербург, 1902.
18. Льюис Д. Марксистская критика социологической концепции М.Вебера. – М., 1981.
19. Кроче Б. Антология сочинений по философии. История, экономика, право, этика, поэзия. – СПб., 1999.
20. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Семінарське заняття 7
ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ. - ПОЧАТКУ
XXI СТ. (2
год.)

1. Постмодерністський виклик історії.
2. Нова філософія історії. Ф.Анкерсміт.
3. Новітні напрями історичної науки: Історична інформатика та кліометрика Психоаналіз в історичних дослідженнях “Жіноча історія”
4. Підсумки та перспективи розвитку історичної науки.

Рекомендована література:

1. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. – Львів, 2007.
 2. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
 3. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
 4. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.
 5. Козелек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. – К., 2006.
 6. Демоз Л. Психоісторія. – Ростов-на-Дону, 2002.
 7. Гуревич А.Я. История – нескончаемый спор. – М., 2005.
 8. Количественные методы в советской и американской историографии. – М., 1983.
 9. Могильницкий Б.Г., Николаева Н.Ю., Гульбин Г.К. Американская буржуазная "психоистория": критический очерк. – Томск, 1985.
 10. Харитонович Д.Э. Поиск новых методов в исторической науке// Новая и новейшая история. – 1995. – №4.
 11. Уайт Х. Метаистория: Историческое воображение в Европе XIX в. – Екатеринбург, 2002.
 12. Шарифжанов И.И. Судьбы либеральной философии истории: Актон и современная англо- американская историография. – Казань, 1989.
- Шарифжанов И.И. Современная английская буржуазная историография: проблемы теории и метода. – М., 1984.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття 1 ІСТОРИЧНА ТЕОРІЯ “ВІКУ ІСТОРІЇ” (XIX СТ.): НАУКОВА ІСТОРІЯ (4 год.)

1. Романтична історіографія. Й.-Г.Гердер, Й.Г.Фіхте, Ф.В.Шеллінг, Г.Ф.Гегель, Л.Ранке та ін. Консервативна та ліберальна течії романтичної історіографії.
2. Позитивізм
3. Філософські витоки позитивізму: Сен-Симон, О.Конт
4. Позитивізм і соціологічна історія: Г.Спенсер
5. Природознавство в історії: Г.Т.Бокль, Дж. В.Дрепер.
6. Німецька класична історіографія. Й.Г.Дройзен, Я.Буркхардт, К.Лампрехт.

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987
2. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
3. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
4. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.
5. Дворцов А.Г. Гегель. – М., 1972
6. Вайнштейн О.Л. Очерки развития буржуазной философии и методологии истории в XIX-XX вв. – Л., 1979.
7. Бокль Г. История цивилизаций. М., 2002.
8. Карсавин Л.П. Ж. де Местр // Вопросы философии. 1989. № 3.
9. Кирьянов И.К., Подвинцев О.Б. Консерватизм в современном мире // Новая и новейшая история. 1994. № 3.
10. Лаптева М.П., Орачева О.И. Консерватизм в политическом и духовном измерениях. - Новая и новейшая история. 1995. № 3.
11. Мангейм К. Консервативная мысль // Социс, 1993. № 1,4.
12. Согрин В.В. Этапы американского консерватизма // Новая и новейшая история. 1991. № 5.
13. Фадеева Т.М. У истоков идеологии европейского консерватизма // Новая и новейшая история. 1992. № 6.
14. Гаджиев К.С. Либерализм: история и современность // Новая и новейшая история. 1995. № 6.
15. Ревякин А.В. Социализм и либерализм в середине XIX в. // Новая и новейшая история. 1997. №4.
16. Французский либерализм в прошлом и настоящем. М., 2001 г.
17. Харц Л. Либеральная традиция в Америке. М., 1993.
18. Маркова Л.А. Наука: истории и историография XIX-XX вв. – М., 1987.

Практичне заняття 2 МАРКСИЗМ І НЕОМАРКСИЗМ В ІСТОРІЇ (2 год.)

1. Історична соціологія К.Маркса
2. Ревізія вчення Маркса наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Г.В.Плеханов, В.І.Ульянов (Ленін), К.Каутський,
3. Особливості марксистської методологічної доктрини в СРСР
4. Подальший розвиток марксизму у працях теоретиків Франкфуртської школи. Г.Маркузе, Ю.Габермас

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987
2. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
3. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
4. Нові підходи до історіописання / Під. Ред. П. Берга. – К., 2010.
5. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.
6. Вайнштейн О.Л. Очерки развития буржуазной философии и методологии истории в ХІХ-ХХ вв. – Л., 1979.
7. История буржуазной социологии ХІХ — начала ХХ века. – М., 1979
8. Кроче Б. Исторический материализм и марксистская экономия. Критические очерки. Санкт- Петербург, 1902.
9. Льюис Д. Марксистская критика социологической концепции М. Вебера. – М., 1981.
10. Нарский И.С. Франкфуртская школа: краткий очерк истории
11. Социальная философия Франкфуртской школы. – М., 1978.

Практичне заняття 3 ШКОЛА «АННАЛІВ» (2 год.)

1. “Нова історична наука”. Е.Дюркгейм, А.Берр, Л.Февр, М.Блок
2. “Глобальна історія”. Ф.Бродель
3. Антропологічна історія.

Рекомендована література:

1. Ле Руа Лядорі Е. Коротка історія клімату: від середньовіччя до наших днів. Бесіди з Анушкою Васак. К., 2009.
2. Ле Гофф Ж. Середньовічна уява. – Львів, 2007.
3. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
4. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
5. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.
6. Нові підходи до історіописання / Під. Ред. П. Берга. – К., 2010.
7. Гуревич А.Я. История – нескончаемый спор. – М., 2005.
8. Далин В.М. Историки Франции ХІХ-ХХ веков. – М., 1981
9. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація. Економіка і капіталізм. ХV-ХVІІІ ст.: В 3-х томах. – К.: Основи, 1995-1997. Тт.1-3
10. Историография истории нового времени стран Европы и Америки. – М., 1990.
11. История буржуазной социологии ХІХ — начала ХХ века. – М., 1979

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1			2	2	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10			2	20	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			59		81		71		60
Максимальна кількість балів: 271									
Розрахунок коефіцієнта: $60 : 271 = 0,221$									

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I			
Періодизація української історії та культури. Основні категорії та поняття (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	I
Характеристика основних історико-культурних етапів (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	II
Змістовий модуль II			
Історико-культурні процеси на українських землях раннього залізного віку (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	III
Середньовічна культура Київської Русі (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	IV
Змістовий модуль III			
Культура ранньомодерної доби (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	V

Культурні процеси на території українських земель у добу імперського правління (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	VI
Змістовий модуль IV			
Особливості розвитку культури в умовах тоталітарного режиму (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	IX
Культурні процеси в добу незалежності України (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5	X
<i>Разом: 40 год.</i>		<i>Разом: 40 балів</i>	

6.3 *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.*

Форма проведення модульного контролю: виконання письмового завдання, спрямованого на формування творчих здібностей, здатності до узагальнень та надання самостійних оцінок подіям та явищам. Максимальна кількість балів за кожну роботу дорівнює 25 балам.

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1	Робота виконана на рівні самостійного творчого мислення на основі ґрунтовного знання проблеми, що висвітлюється, основних понять та категорій, розуміння закономірностей історичного процесу, грамотне, логічно-послідовне викладення історичного матеріалу, вміння пов'язувати його з сучасністю, робити узагальнення та висновки.	20-25
2	Робота виконана на рівні самостійного мислення з елементами творчого пошуку, розуміння студентом основних закономірностей історичного процесу. Допускаються окремі незначні помилки та неточності у висвітленні неосновних аспектів проблеми.	15-19
3	Робота виконана на рівні репродуктивного мислення. Допускаються недостатньо вірні формулювання, окремі незначні помилки у висвітленні основних аспектів проблеми, незнання студентом другорядних понять і категорій.	10-14
4	Робота виконана зі значними помилками, що мають принципове значення в оцінці подій і фактів. Незнання історіографії. Неспроможність студента аналізувати історичний матеріал, робити узагальнення та висновки. пов'язувати історичні події з сучасністю, невірна відповідь на питання. Невиконання роботи.	0-9
Разом		25 балів

6.4 *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

Формою семестрового контролю є **екзамен**.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.*

1. Поняття історія історичної науки. Природа історіографічного знання та місце історіографії у процесі історичного пізнання.
2. Історія історичної науки як наукова та навчальна дисципліна.
3. Методи історії історичної науки.
4. Поява історичного мислення. Початки історіописання в давній Греції. Перші логографи та їх автори.
5. Перші утилітарно-історичні праці: Геродот та його “Історія” як перша власне історична праця; Фулідід та його “Історія”.
6. Аристотель та його “біологічний історизм”.
7. Елліністична історіографія. Полібій та його праці.
8. Історіографія римського періоду (Плутарх, Марк Порцій Катон, Гай Салюстій Крісп, Тіт Лівій, Публій Корнелій Тацит та ін.).
9. Історичні умови та ідейні підстави формування середньовічного історіописання.
10. Теоретичні засади християнської теології історії.
11. Етапи розвитку західноєвропейської історіографії.
12. Історична думка Візантії.
13. Світоглядні підстави гуманістичної історіографії.
14. Ренесансне бачення історії.
15. Наукова революція XVI-XVII ст. Формування раціоналістичного світогляду.
16. Критична історіографія XVII ст.
17. Основні риси філософської історії Просвітництва.
18. Німецька філософія історії. І.Кант.
19. Зародження міфологічної історичної думки.
20. Ранньоісторична література Шумеру і Аккаду, міфологічна література стародавнього Єгипту та Вавилонської держави.
21. Світобачення народів Персії, стародавньої Індії. Іудейський варіант бачення історії.
22. Вплив Реформації та Контрреформації на гуманістичну думку XVI ст.
23. Філософська антропологія XV ст. як прояв ренесансного гуманізму.

24. Головні риси механістичної натурфілософії.
25. Вплив Великої Французької революції на гуманістичні та соціальні науки.
26. Романтична історіографія: Й.-Г.Гердер, Й.Г.Фіхте, Ф.В.Шеллінг, Г.Ф.Гегель, Л.Ранке та ін.
27. Позитивізм: філософські витоки позитивізму (Сен-Симон, О.Конт); позитивізм і соціологічна історія (Г.Спенсер); природознавство в історії (Г.Т.Бокль, Дж.В.Репер).
28. Німецька класична історіографія: Й.Г.Дройзен, Я.Буркхардт, К.Лампрехт.
29. Неокантіанство: В.Дільтей, Г.Зіммель, В.Віндельбандт, Г.Ріккерт.
30. Соціологічна історія: М.Вебер.
31. Філософія історії у XX ст.: абсолютний історизм Б.Кроче; “Ідея історії” Р.Дж.Колінгвуда; історія цивілізацій А.Дж.Тойнбі; теологічна філософія історії; неопозитивізм.
32. Феноменологія та історія історії: Е.Гуссерль, Х.Ортега-і-Гассет, Х.Гадамер
33. Екзистенціалізм: М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.-П.Сартр, А.Камю.
34. Історична соціологія К.Маркса.
35. Ревізія вчення Маркса наприкінці XIX – на початку XX ст. Г.В.Плеханов, В.І.Ульянов (Ленін), К.Каутський.
36. Подальший розвиток марксизму у працях теоретиків Франкфуртської школи (Г.Маркузе, Ю.Габермас).
37. “Нова історична наука” (Е.Дюркгейм, А.Берр, Л.Февр, М.Блок).
38. “Глобальна історія” (Ф.Бродель).
39. Антропологічна історія.
40. Постмодерністський виклик історії
41. Нова філософія історії (Ф.Анкерсміт).
42. Новітні напрямки історичної науки: історична інформатика та кліометрика; психоаналіз в історичних дослідженнях; “жіноча історія”; усна історія ; мікроісторія.
43. Підсумки та перспективи розвитку історичної науки.
44. Передумови та причини зростання суспільної значущості історії у XIX ст.
45. Філософська думка кін. XVIII - поч. XIX ст. як світоглядна засада романтизму.
46. Консервативна та ліберальна течії романтичної історіографії.
47. Історична школа права XIX ст.
48. Інтелектуальний перелом на межі XIX - XX ст.
49. Історико-соціологічні теорії початку XX ст.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (2 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (1 б.)	Л.8 (2 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	С1. (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)		С.7 (11 б.)
Практичні заняття (теми, бали)				П.1 (22 б.)		П.2 (11 б.)	П.3 (11 б.)	
Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (10 б.)	СР до Т 7 (5 б.)	СР до Т 8 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)		МКР 2 (25балів)		МКР 3 (25балів)		МКР 4 (25 балів)	
Семестровий контроль	40 балів							

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анкерсмит Ф.Р. Возвышенный исторический опыт. Москва, 2007.
2. Антипин Г.А. Историческое прошлое и пути его познания. Новосибирск, 1987.
3. Афанасьев Ю.Н. Историзм против эклектики. Французская историческая школа “Анналов” в современной буржуазной историографии. Москва, 1980.
4. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. – М., 1984.
5. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
6. Беда Достопочтенный. Церковная история народа англос / Пер. с латинского и комментарии В.В. Эрлихмана. – СПб.: Алетейя, 2001.
7. Блок М. Апология истории или Ремесло историка. – М., 1986.
8. Бокль Г. История цивилизаций. М., 2002.
9. Болингброк Г. Письма об изучении и пользе истории. М., 1978.
10. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація. Економіка і капіталізм. XV-XVIII ст.: В 3-х томах. – К.: Основи, 1995-1997. Тт.1-3.
11. Бэкон Ф. Сочинения: В 2-х томах. – М., 1978-1979. Тт. 1-2.
12. Вебер М. Избранные произведения. – М., 1990.
13. Винар Л. Силуети епох. – Дрогобич, 1992.
14. Вольтер Ф. Философские письма. - М, 1985.
15. Герасимов И.Г. Структура научного исследования. – М., 1985.
16. Геродот. История: В 9 кн./ Пер., предисловие, комментарий Г.Стратановского. – Л.: Наука, 1972.
17. Губман Б.Л. Смысл истории: очерки современных западных концепций. – М., 1991.
18. Зашкільняк Л.А. Формирование и развитие исторической науки в Польше. Львов, 1986.
19. Зашкільняк Л.О. Вступ до методології історії. – Львів, 1996.
20. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
21. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. – Львів, 2007.
22. Историография истории нового времени стран Европы и Америки. – М., 1990.
23. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки. Учебное пособие для студентов / Под ред. И.П. Дементьева и А.И. Патрушева. М., 2000.
24. Колесник І.І. Українська історіографія (XVIII – початок ХХ ст.). – К.: Генеза, 2000.
25. Колінгвуд Р.Д. Ідея історії. – К.,1996
26. Лисяк-Рудницький І. Історичні ессе. – К.: Основи, 1994. – Т.1-2.
27. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – К.,1994. Тт.1-2.
28. Поппер К. Нищета историцизма. – М., 1993.
29. Репина Л. П. Историческая наука на рубеже ХХ – ХХІ вв.: социальные теории и историографическая практика. – М., 2011.
30. Репина Л.П. «Новая историческая наука» и социальная история. – М., 2009.
31. Тейяр де Шарден. Феномен человека. М., 1987.

33. Тойнбі А.Д. Дослідження історії. – К.,1995. – Тт.1-2.
34. Февр Л. Бои за историю. – М., 1991.
35. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен по XVIII век. Курс лекций.
36. Л., 1982.
37. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1998. – Т.1-2.
38. Тейяр де Шарден. Феномен человека. М., 1987.
39. Тойнбі А.Д. Дослідження історії. – К.,1995. – Тт.1-2.
40. Февр Л. Бои за историю. – М., 1991.
41. Эко У. Имя розы. – М., 2000.
42. Эко У. Маятник Фуко. – М., 2002.
43. Эко У. Баудалино. – М., 2003.
44. Эко У. Остров накануне. – М., 2004.
45. Яковенко Н. Вступ до історії / Яковенко Н. – К., 2007. – 376 с.
46. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.
47. Barraclough G. Main Trends in History. London, 1978.
48. Breisach E. Historiography: Ancient, Medieval and Modern. Chicago and London, 1983.
49. Burke P. New Perspectives on Historical Writing. Cambridge, 1991.
50. Evans R.J. In Defense of History. New York and London, 1999.
51. Fukuyama F. The End of History and the Last Man. London, 1992.
52. Grabski A.F. Dzieje historiografii. Wprowadzenie Rafał Stobiecki. Poznań, 2003.